

ИНСТРУКЦИИ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА БЯЛ ОМАН

Изготвил: д-р Станко СТАНЕВ

sdstanev@abv.bg

GSM: 0887 307 727

ЗНАЧЕНИЕ, ПРОИЗХОД, РАЗПРОСТРАНЕНИЕ, ДОБИВИ

Белият оман е многогодишно тревисто растение. Използваемата част са корените и коренищата */Radix inula helenii/*, в които се съдържа етерично масло до 3% с основни съставки сесквитерпенови лаптони, инулин, тритерпени и др. Те намират приложение като противовъзпалително и отхрачващо средство. Имат също бактерицидно действие. Под формата на отвара корените се използват при възпалителни заболявания на горните дихателни пътища и белите дробове, възпалителни заболявания на стомашно-чревния тракт, при глисти и за подобряване на храносмилането.

Коренището на белия оман намира приложение и в хранително-вкусовата, консервната, сладкарската и питейната (ликьорената) промишленост. Особено много се използва белият оман при изготвянето на напитката абсент.

При стайна температура етеричното масло от белия оман е под формата на кристали, а при 30-45°C то е кафява течност, която се разтваря добре в органични разтворители и лошо във вода.

Расте по влажни сенчести места в горите, из крайречни храсти и покрай планински потоци. Видът е установен в следните флористични райони: Черноморско крайбрежие, Североизточна България, Дунавска равнина, Стара планина, Родопи, Тракийска низина и Тунджанска хълмиста равнина между 0 и 800 метра надморска височина.

Култивира се в Северна Америка и някои европейски страни.

Поради интензивното използване на естествените находища в миналото, запасите от бял оман в България са намалели значително. Ето защо в момента видът е защитен, под специален режим на опазване и ползване съгласно Закона за лечебните растения. Събирането на бял оман за стопански цели е забранено и необходимите количества суровина се набавят от култивирани площи и внос.

Добиви – 1800-2000 кг/дка свежи корени
400-500 кг/дка сухи корени

БОТАНИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Белият оман е многогодишно тревисто растение, високо от 0,6 до 2,5 m.

Коренова система. Коренището е дебело, късо, месесто, разклонено, отвън тъмносиво, отвътре бледожълто, с многобройни светлокафяви корени. Средното тегло на едно коренище е 0,6 кг, а понякога то може да достигне тегло до 1,8 кг.

Стъблото е изправено набраздено, гъсто късовлакнесто, достига на височина до 2 метра и в горната си част е слабо разклонено.

Листата са последователни, едри, неравномерно назъбени, отгоре набръчкани, отдолу сивобели, гъсто влакнести. Приосновните са на дръжки, елиптични до удължено яйцевидни, до 50 см дълги. Стъблените са продълговато яйцевидни, в основата сърцевидни, горните приседнали, обхващащи стъблото.

Цветовете са жълти, събрани в кошнички с диаметър 6-7 см. Външните листчета от обвивката на цветните кошнички са най-малко 4 мм широки и яйцевидни, а езичестите цветове по периферията на кошничката са дълги 3-4 см.

Семената са с дълга хвърчилка. Те са дребни, теглото на 1000 семена е 1-1,5 грама, запазват кълняемостта си 3-4 години.

СИСТЕМАТИКА И СОРТОВЕ

Белият оман *Inula helenium* L./ принадлежи към сем. *Asteraceae* – Сложноцветни.

В България няма създадени сортове, отглеждат се само интродуцирани популации.

АГРОБИОЛОГИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ

Изисквания към топлина. Белият оман е студоустойчиво растение, но за получаване на по-големи добиви следва да се отглежда в по-топлите райони.

Изисквания към светлина. Белият оман е светлолюбиво растение.

Изисквания към влагата. Той е влаголюбиво растение. Единственото условие за неговото успешно отглеждане е осигуряването на достатъчна почвена влажност, тъй като той предпочита влажните места покрай реки и потоци.

Изисквания към почвата. Белият оман се отглежда за корените и коренищата, ето защо предпочита леките, песъчливо-глинести, богати с хранителни вещества почви. Добре се развива на почви с лекокисела реакция на средата. Почвата следва да е отцедлива, със слънчево изложение.

РАЗМНОЖАВАНЕ

Белият оман се размножава основно със семена, от които предварително се произвежда разсад. Друг по-малко използван метод за размножение е чрез коренови резници.

СЪЗДАВАНЕ НА НАСАЖДЕНИЕ

Предшественици. Не е взискателен към предшественика, но най-подходящи са култури със слята повърхност.

Агротехнически мероприятия. Преди основната обработка се извършва торене с примерни дози 4-5 т/дка оборски тор, 40-50 кг/дка суперфосфат и 25-30 кг/дка калий. Оранта се извършва на дълбочина 30-35 см. До засаждането площта се поддържа чиста от плевели с няколкократни култивирания с брануване.

Преди засаждането площите се набраздяват на 70 см, а вътре в реда се маркират на 35-40 см. За 1 декар са необходими около 4000 броя растения.

Засаждането се извършва през месец април, като задължително се извършва поливка за прихващане.

ОТГЛЕЖДАНЕ

Белият оман се отглежда като двегодишна култура. Грижите се състоят главно в подхранване при първото окопаване, след прихващане на растенията и в началото на вегетацията през втората година на отглеждане.

Борба с плевелите, болестите и неприятелите. Площта се поддържа чиста от плевели с 2-3 култивирания и 3-4 ръчни обработки годишно. По време на вегетацията културата се нуждае от 3-4 поливки, които се осигуряват чрез дъждуване или гравитачно.

Белият оман се напада от ръжда и някои листогризещи насекоми, вредите от тях обаче не са икономически значими.

ПРИБИРАНЕ

Корените се прибират в периода септември-октомври, като изваждането им става с нож-скоба или с плуг без отметателна дъска на дълбочина не по-малка от 30 см. Извадените корени се почистват, измиват и нарязват на по-малки части с големина 10-15 см и дебелина 1-2 см. Сушенето се извършва в сушилни с температура не по-висока от 40°C, възможно е сушенето да се извърши и на слънце, ако са подходящи метеорологичните условия.